

Ở TP. Cần Thơ sự “liên kết 4 nhà” đã có từ nhiều năm, từ khi nhà nước có chủ trương xây dựng cánh đồng mẫu lớn (CĐML). Năm nay Cần Thơ có 15 mô hình cánh đồng mẫu với 4.602ha. Lợi nhuận của nông dân CĐML sẽ cao hơn và đời sống người nông dân sẽ cải thiện hơn.

làm theo mô hình sẽ có năng suất cao, giảm sử dụng phân thuốc hóa học, lợi nhuận tăng”.

Hiệu quả từ CĐML đã thấy rõ, nông dân và chính quyền các cấp đều mong muốn mô hình này được nhân rộng. Phó giám đốc sở NN và PTNT TP Cần Thơ, bà Nguyễn Thị Kiều cho biết: “Vụ Hè thu này, TP đã tăng cường việc cơ giới hóa máy gặt đập liên hợp nhằm tăng tỷ lệ cơ giới hóa, giảm thất thoát sau thu hoạch. Sở đang triển khai ráo riết các kế hoạch hỗ trợ nông dân 200 máy gặt đập liên hợp, 50 máy kéo và những công trình đê bao khác với tinh thần cùng nông dân chăm sóc CĐML”.

Cánh đồng mẫu lớn:

Sản xuất lúa gắn với thị trường xuất khẩu

 KIỀU NGÂN

CÁI KHÓ LÓ... MÔ HÌNH

Từ năm 2010 trở về trước, câu nói của miệng “thuần lúa chúa nghèo” bởi trồng lúa tuy năng suất ngày càng tăng cao, nhưng lợi nhuận của nông dân bấp bênh do các tác động của thị trường. Với sản xuất manh mún theo kinh tế hộ, người nông dân không thể tổ chức sản xuất, hướng tới xây dựng cho mình một thương hiệu với chất lượng ổn định đáp ứng từng thị trường. Còn doanh nghiệp không đủ khả năng thu mua lúa đến tận tay nông dân mà phải thông qua hàng xáo. Khi có nhu cầu từ thị trường cao cấp, khó tính, doanh nghiệp xuất khẩu gạo cũng khó tìm ra gạo chất lượng để xuất khẩu.

Năm 2011, một số doanh nghiệp của tỉnh An Giang, nông dân tham gia liên kết trực tiếp với các doanh nghiệp thì

“4 NHÀ” CẦN THẮT CHẶT

Tuy nhiên, bên cạnh những hiệu quả tích cực mang lại, mô hình bao tiêu sản phẩm vẫn gặp không ít khó khăn, vướng mắc. Thực tế, điệp khúc “được mùa rớt giá” vẫn diễn ra hàng năm và nhiều ý kiến cho rằng, nguyên nhân sâu xa của nó là sự liên kết giữa nông dân và doanh nghiệp chưa chặt chẽ.

Anh Phạm Trọng Nghĩa – trạm khuyến nông xã Đông Bình cho biết: “Điều khiến nông dân không thích khi ký hợp đồng với doanh nghiệp là mỗi khi thị trường giảm giá lúa, doanh nghiệp thường tìm cách bỏ hợp đồng, nông dân phải bán tháo nơi khác để trả chi phí sản xuất”. Còn phía doanh nghiệp cho rằng, do nông dân chưa quen với cách làm ăn theo dạng hợp đồng nên khi gặp khó khăn họ thường phá vỡ hợp đồng. Ngoài ra, vào thời điểm thu hoạch tập trung, do thiếu phương tiện vận chuyển, kho

lợi nhuận nông dân đã tăng lên. Từ những đợt phá ấy, nhiều doanh nghiệp ở Cần Thơ liên kết với nông dân xây dựng cánh đồng mẫu lớn. Ở Cần Thơ, những doanh nghiệp đi đầu trong bao tiêu lúa cho nông dân: Công ty Lương thực Sông Hậu, Công ty Cổ phần Gentraco, Công ty Trung An, Công ty TNHH MTV Nông nghiệp Cờ Đỏ, Công ty Mekong Cần thơ... Trong quá trình thực hiện, diện tích và sản lượng bao tiêu của các công ty không ngừng tăng lên, bước đầu đã tạo được niềm tin đối với nông dân. Riêng công ty cổ phần Gentraco, chỉ tính riêng địa bàn TP Cần Thơ, từ tháng 10/2008 đến nay, công ty đã thực hiện bao tiêu hơn 8 vụ lúa tại 12 xã thuộc 3 huyện Vĩnh Thạnh, Thới Lai và Cờ Đỏ. Nếu ở vụ đầu tiên (vụ đông xuân 2008-2009), diện tích bao tiêu của công ty chỉ khoảng 135 ha với sản lượng thu mua 523 tấn, thì vụ đông xuân 2011-2012, diện tích là 2000 ha, sản lượng lên cả ngàn tấn.

Bà Lưu Thị Lan - Phó giám đốc Công ty Cổ phần Gentraco nói: “Thời gian đầu công ty gian nan trong việc vận động bà con tham gia, thấy được hiệu quả từ cánh đồng mẫu, nay bà con phấn khởi tự động đăng ký và diện tích cánh đồng mẫu đã tăng đáng kể. Công ty chúng tôi đang phấn đấu đến năm 2014, diện tích bao tiêu tại TP Cần Thơ và một số tỉnh ĐBSCL sẽ đạt mức 15000 ha, tương đương sản lượng 75.000 tấn lúa”.

HIỆU QUẢ TỪ Cánh ĐỒNG MẪU

Ông Nguyễn Văn Kỳ - ấp Đông

Giang, xã Đông Bình, huyện Thới Lai tâm sự: “Trước đây, mỗi vụ lúa thường xuất hiện nhiều “cò” dẫn mối cho mình bán lúa, tuy không chia lợi nhuận từ tiền bán nhưng mình phải trả công cho các “cò”. Còn bạn hàng xóm mua đi bán lại nên giá lúa lúc nào cũng thấp hơn so với doanh nghiệp thu mua tại chỗ. Từ đó người dân thường liên kết trực tiếp với doanh nghiệp, hễ tới mùa thu hoạch doanh nghiệp cho ghe đến chở lúa về mà không cần phải qua khâu trung gian. Điều này có lợi cho cả doanh nghiệp và nông dân chúng tôi”.

Vụ Hè thu này là vụ thứ 2 nông dân ở xã Đông Bình, huyện Thới Lai biết đến mô hình CĐML. Vụ đầu tiên, nông dân chưa thấy được lợi ích của mô hình nên còn dè dặt khi đăng ký tham gia, kết quả là cánh đồng mẫu chỉ rộng 420,91 ha, với 297 hộ tham gia tập trung chủ yếu ở ấp Đông Giang và một phần Đông Phước của xã Đông Bình. Vụ thứ 2, tức vụ Hè thu này, bà con mạnh dạn tham gia nhiều, cánh đồng mở rộng ra 926,24 ha với 623 hộ tham gia.

Nhìn tận mắt lợi ích của việc xuống giống đồng loạt, sản xuất theo quy trình, được tư vấn kịp thời và đầu ra sản phẩm ổn định, nông dân trong xã rất phấn khởi. Ông Trần Điện Lan, Tổ trưởng sản xuất lúa ấp Đông Giang, xã Đông Bình, huyện Thới Lai có 1,5 ha ruộng, tham gia cánh đồng mẫu lớn do thành phố phát động, ông cho biết: “Vụ Đông Xuân vừa rồi tôi tham gia vì thấy mô hình này hiệu quả rất cao. Hiện tại nhà nước đang đầu tư để làm đê tránh lũ, có thể sẽ được 3 vụ, giá lúa lại cao,

Cơ giới hóa thu hoạch lúa

chuyển giao khoa học kỹ thuật tốt, kích thích bà con yên tâm làm lúa hơn”.

Cánh đồng mẫu lớn ở huyện Thới Lai được tổ chức ở 12 xã, một thị trấn. Hiện nay, hầu hết các khu vực đã xuống giống được 40 ngày. Nhiều nông dân trong mô hình khẳng định năng suất, chất lượng hạt lúa cao hơn hẳn những cánh đồng khác, trong khi chi phí sản xuất lại thấp hơn. Ông Nguyễn Văn Kỳ có 1 ha ruộng tham gia cánh đồng mẫu từ vụ đầu tiên. Vụ Đông xuân vừa rồi, năng suất lúa của chú đạt 8 tấn/ha, cao hơn so với các hộ khác, chi phí đầu tư mỗi ha lại tiết kiệm được từ 1,5 - 2 triệu đồng. “Trước đây tôi làm lúa xong trả tiền phân thuốc là hết trơn, nhờ áp dụng khoa học kỹ thuật, mỗi vụ tôi dư ra 3 tấn / ha”, ông Kỳ nói.

Công ty lương thực Gentraco cũng đã ký cam kết mua lúa cho ông Kỳ và những nông dân khác trong mô hình với giá cao hơn thị trường trên dưới 100 đồng/kg. Người dân cũng ý thức áp dụng mô hình, bớt làm theo tập quán cũ, vì thấy có lợi hơn.

Có được như vậy là nhờ cánh đồng có sự liên kết chặt chẽ giữa nhà nước - chính quyền địa phương Cần Thơ từ cấp thành phố đến cấp xã, nhà khoa học, nhà doanh nghiệp và nhà nông.

Ông Nguyễn Văn Bé Ba - Trưởng phòng Nông nghiệp và Phát triển nông thôn huyện Thới Lai cho biết: “Vận động bà con thực hiện thì chúng tôi phải giải thích và chứng minh cho bà con thấy những lợi ích của quy trình, tập huấn kỹ thuật cho cán bộ mỗi xã và song song đó làm mô hình thí điểm do doanh nghiệp phát động để bà con thấy

dự trữ... nên việc thu mua lúa của DN bị trì hoãn.

Theo bà Lưu Thị Lan, nhằm đảm bảo hợp đồng được thực hiện nghiêm túc và uy tín, công ty thường chọn các địa bàn có sự hỗ trợ từ chính quyền địa phương, nông dân chủ động liên kết sản xuất theo hình thức tổ sản xuất, hợp tác xã...chợ doanh nghiệp không thể hợp đồng với từng cá nhân được. Hiện nay, công ty đang đầu tư thêm hệ thống kho bãi tại địa bàn bao tiêu nhằm giảm chi phí trong khâu vận chuyển và đảm bảo thu mua lúa kịp thời cho nông dân. Ngoài ra, công ty đang đầu tư máy sấy để thu mua lúa tươi, khắc phục tình trạng gạo bị gãy do sấy không đúng kỹ thuật.

Như vậy, để hợp đồng giữa nông dân và doanh nghiệp được thực hiện một cách trọn vẹn, công bằng và có hiệu quả thì vai trò của nhà nước cũng cần phải phát huy cao độ. Bà Nguyễn Thị Kiều cho rằng: “Kết quả đạt được từ hợp đồng bao tiêu lúa giữa nông dân và DN đã đánh dấu được bước ngoặt của mô hình liên kết 4 nhà. Đây là cơ sở để TP Cần Thơ hướng đến xây dựng nên nông nghiệp công nghệ cao: sản xuất và tiêu thụ phải được hoạch định sẵn theo kế hoạch, chiến lược cụ thể. Sắp tới đây, ngành nông nghiệp thành phố sẽ tiến hành quy hoạch những vùng sản xuất qui mô lớn, đồng thời tăng cường đội ngũ cán bộ khoa học kỹ thuật ở từng tổ, ấp, nhằm hỗ trợ nông dân sản xuất để mô hình liên kết 4 nhà ngày càng lớn, mạnh và rộng khắp. Điều này cũng đồng nghĩa với việc nông dân sản xuất theo nhu cầu thị trường và đầu ra của hạt lúa đảm bảo hơn”.■